

sushhestvovaniya / B.Z. Bunina, L.I. Vil'njanskij // Sb. nauch. trudov Har'kovskogo NII tuberkuleza. – 1957. – Ch. I. – S. 8–30.

3. Vseukrainskij gosudarstvennyj institut patologii i gigieny truda k 16-letiju Oktjabrja / Sost. : Z.D. Gorkin, Je.M. Kagan. – H., 1933 – 10 s.

4. Lisovij V.M. Istorija ohorony zdorov'ja v Harkovi: Navch. posibnyk / V.M. Lisovij, I.Ju. Robak. – Harkiv : HNMU, 2008. – 178 s.

5. Robak I.Ju. Istorychni umovy organizacii ta specyfika rozvytku ohorony zdorov'ja v Harkovi (XVIII st. – pochatok XX stolittja). – Dys... doktora istorychnyh nauk: 07.00.01 – istorija Ukrai'ny / Robak Igor Jurijovyh; NAN Ukrai'ny. Instytut istorii' Ukrai'ny. – K., 2009. – 435 s.; Robak I.Ju. Organizacija ohorony zdorov'ja v Harkovi za impers'koi' doby (pochatok XVIII st. – 1916 r.). – H.: HDMU, 2007. – 346 s.; Robak I.Ju. Ohorona zdorov'ja v pershij stolyci radjans'koi' Ukrai'ny (1919–1934 rr.) / I.Ju. Robak, G.L. Demochko. – H. : Kolegium, 2012. – 260 s. (14 s. il.).

6. Demochko G.L. Formuvannja i rozvytok ukrai'ns'koi' radjans'koi' systemy ohorony zdorov'ja v Harkovi (1919–1934 rr.): dys... kand. ist. nauk : 07.00.01 – istorija Ukrai'ny / Demochko Ganna Leonidivna; HNU im. V.N. Karazina. – H., 2011. – 353 s.

7. Derzhavnyj arhiv Harkivs'koi' oblasti (dali – DAHO). – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1540.

8. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1718.

9. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 140.

10. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 432.

11. Tam samo. – F.R–203. – Op. 1. – Spr. 584.

12. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1774.

13. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 20.

14. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 840.

15. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 339.

16. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1432.

17. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1914.

18. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 840.

19. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 681.

20. Tam samo. – F.R–1961. – Op. 1. – Spr. 495.

21. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 339.

22. Tam samo. – F.R–203. – Op. 1. – Spr. 786.

23. Gurevich M.G. Itogi i perspektivy / M.G. Gurevich // Profilakticheskaja medicina. – 1922. – № 2–3.

24. DAHO. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1709.

25. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1152.

26. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1914.

27. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1710.

28. Tam samo. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 77.

29. Tam samo. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 835.

30. Likars'ki konferencii' 1–i' radlikarni im. t. Lenina v Harkovi (01.01.1926 – 01.01.1927) // Ukrai'ns'kyj medycynnyj arhiv. – H. : Naukova dumka, 1927. – T. 1. – Zoshyt 2–3.

31. DAHO. – F.R–821. – Op. 1. – Spr. 1526.

32. Har'kovshhina v cifrah i faktah. – H. : Izd. Har'k. Gorispolkoma, 1928/1929.

33. Vojtashevskij, Ja. Nauchnaja konferencija 1–j sovbol'nicy (18 marta 1928 g.) / Ja.Vojtashevskij // Hronika zdavoohranenija. – 1928. – №10. – S.18.

34. DAHO. – F.R–1962. – Op. 1. – Spr. 339.

Demochko A. L., senior lecturer of department of social sciences of Kharkiv National Medical University (Ukraine, Kharkiv), inio2@ukr.net; **Rostovska V. L.**, Head of the Center of preparatory training Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (Ukraine, Kharkiv), rostovskaya@ukr.net

History of V. I. Lenin 1st Soviet Hospital in 1920–1930s: medical and local aspect

The article deals with the history of V. I. Lenin 1st Soviet Hospital in the interwar period. History of this institution is considered through the prism of medical local history, the subject of which is health care institutions, etc. It has been pointed out that social and political situation in the country affected the history of the institution. Similar changes have been illustrated in terms of particular case. A methodological scheme of exploring the health care institution has been represented in the article. Considerable number of archive documents, which used to be implemented by neither historians nor health professionals, has been processed to prepare for the research. This enables statement that medical local history has its own research prospects. In the conclusion it has been proved that studying the history of a particular health care institution is a good example of microhistorical researches pressing within the historical studies nowadays.

Keywords: medical local history, V. I. Lenin 1st Soviet Hospital, bed capacity, material and technical condition, scientific potential, medical scientific conferences.

Демочко А. Л., старший преподаватель кафедры общественных наук, Харьковский национальный медицинский университет (Украина, Харьков), inio2@ukr.net;

Ростовская В. И., руководитель Центра довузовской подготовки Украинской инженерно-педагогической академии (Украина, Харьков), rostovskaya@ukr.net

История 1–й советской больницы им. В. И. Ленина в 20–30–х гг. XX ст.: медико-краеведческий аспект

Статья посвящена истории 1–й советской больницы имени В.И. Ленина в межвоенный период. История заведения рассматривается через призму медицинского краеведения, предметом исследования которого и являются учреждения здравоохранения. Указано, что общественно-политическая ситуация в стране непременно отражалась на истории больницы, также на конкретных примерах проиллюстрированы подобные изменения. В статье предложена методологическая схема изучения лечебного учреждения. Для подготовки исследования обработан значительный слой архивных документов, которые ранее не вводились в обращение ни историками, ни медиками. Это позволяет утверждать, что медицинское краеведение имеет свои перспективы для исследования. В заключении сделан вывод, что изучение истории отдельного медицинского учреждения является ярким примером микроисторических исследований, актуальных сегодня в исторической науке.

Ключевые слова: медицинское краеведение, 1–я советская больница им. В. И. Ленина, кожный фонд, материально-техническое положение, научный потенциал, врачебные научные конференции.

* * *

УДК 94(477.44):314.156.5(045)

Красницька Г. М.

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та економічної теорії, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, (Україна, Вінниця), zarinka66@mail.ru

Голодомор 1932–1933 років на Вінниччині

Розглядаються основні питання, пов'язані з голодом 1932–1933 рр. на території Вінницької області. Зазначено причини, хід та наслідки голодомору на території Вінниччини. Узагальнений і поданий з урахуванням нових поглядів історичної думки на рубежі XX – XXI ст. матеріал дає підстави говорити про новизну і актуальність дослідження даної теми.

Ключові слова: Голодомор, 1932–1933, причини, наслідки, тоталітаризм, ідеологія, трагедія.

Змінюються часи і влада, проте історія у жодному разі не стоїть на місці. Тисячоліття розвитку нашої цивілізації принесли людям багато доброго і злого, принаймні водночас безглузких та кривавих воєн... Годі й перелічити найважливіші події минулого, проте забути їх ніяк неможливо.

Для України кривавим і тернистим, довгим і важким видався шлях до незалежності. Чимало безіменних могил залишив по собі наш український народ.

Проте найжахливішим злочином проти власного народу став штучний голод 1932–1933 рр., спричинений насильницькою колективізацією, хлібозаготівельною компанією, депортаціями селянства, відвертим масовим терором тоталітарного режиму проти українського селянства, і подільського, зокрема. Організований і здійснений більшовицькою тоталітарною владою, він є однією з найбільш жахливих трагедій, як українського народу, так і всієї світової цивілізації. Його масштаби вражаючі, а наслідки катастрофічні. Найголовніше питання полягає у тому, щоб зрозуміти що саме змусило більшовицьку владу скоїти страшний злочин на теренах України – у самісінькому серці Європи. Але для цього повернімося на десятиріччя назад...

Більшовизм, як ідеологія, сформувався на початку XX ст. в імперській Росії. В українському радянському енциклопедичному словнику 1966 р. трактування його було таким: “Це – поєднання ідеологічних,

організаційних, тактичних і теоретичних принципів, втіленням яких є марксистсько-ленінська партія. Більшовизм означає високу принциповість у питаннях ідеології і політики, непримиренність до будь-яких збочень від марксизму-ленінізму...". Але, звичайно, в енциклопедичному словнику не йдеться про те, що за "непримиренністю" приховувалась ідеологія масового фізичного винищення, яка чітко просліджуваватиметься в 20–30-х рр. ХХ ст., коли жахливим репресіям будуть піддані мільйони ні в чому не винних людей.

Восени 1920 р. більшовицька влада силою утверджується на більшості території України. З цього часу розпочинається черговий етап громадянської війни – селянська війна проти загартованих в боях дивізій Червоної армії.

Два роки продовжувалось кровопролитне протистояння. Жорстокі бої точилися і на Поділлі, яке було особливим регіоном: пролетарських центрів на Поділлі не було, переважну частину населення становило селянство, основним заняттям яких було сільське господарство. Поділля було прикордонною губернією, що давало змогу повстанським загонам оперувати, перетинаючи кордон з Румунією та Польщею; подоляни майже стовідсотково були людьми релігійними та щирими у своїх вчинках.

Що ж стало поштовхом до підняття зброї? Які причини змусили їх рішуче діяти проти більшовицької влади? Насамперед – це політика "воєнного комунізму", з притаманними їй військовим станом та продовольчою розкладкою.

Продовольче питання, в зв'язку з корінною ломкою системи господарювання, було постійною проблемою для більшовицької Росії. Уряд, як і царсько-імперський, продовжував вбачати в Україні свій власний регіон.

У жовтні 1920 р. Ленін засвідчив: "Ми беремо хліб з Сибіру, беремо з Кубані, але не можемо взяти його з України, так як там кипить війна, і Червоній армії доводиться боротися проти банд, якими вона кишить...".

Після свого утвердження в Україні більшовики встановили продрозкладку з другої половини 1920 р. в розмірі 160 млн. пудів хліба. Для порівняння, білогвардійцями Денікіна було зібрано в попередньому році біля 8 млн. пудів.

Хлібозаготівельна продрозкладка для Поділля в 1921 р. становила 18 млн. пудів. Вилучення хліба в подільського селянства було покладено на військові частини. Робітничі бригади, комбіди, КНС, сільські ради не могли забезпечити збір такої значної кількості хліба та інших продуктів харчування. Причому, під час виконання продовольчих завдань досить часто червоноармійці допускали свавілля та жорстокість у відношенні до місцевого мирного населення, що викликало невдоволення навіть у партійних керівників.

Як засвідчують архівні джерела, методи збору хліба залишались ті ж самі – це були методи продрозкладки, яка діяла і продовжувала базуватись на насиллі.

Окрім продовольчих завдань, які стояли перед червоноармійськими дивізіями, на них також, у зв'язку з введенням військового стану на Поділлі в листопаді 1920 року, покладались і внутрішньополітичні завдання. У наказі № 1 начальника Подільської губернської дільниці акцентувалось, що з метою узгодження діяльності військових частин для боротьби

з "бандитизмом" і зміцнення радянської влади, а також для створення максимальних умов продорганам Подільська губернія ділилась на дільниці, а військові частини дислокувались таким чином: 60 стрілецька дивізія займала Проскурівський, Кам'янець-Подільський, Ново-Ушицький, Летичівський повіти; 24 стрілецька дивізія – Вінницький, Літинський, Жмеринський, Могилів-Подільський повіти; 12 стрілецька дивізія – Брацлавський, Гайсинський, Ямпільський, Ольгопільський повіти. Начальники повітових дільниць несли відповідальність за "революційний порядок" на території їхніх дільниць.

Таким чином, з листопада 1920 р. на території Поділля вирішення всіх політичних та економічних завдань: створення місцевих більшовицьких органів влади, придушення повстанського селянського руху, виконання продовольчих планів здійснювали 12, 24 та 60 стрілецькі дивізії Червоної армії. Але і їх стало замало. У зв'язку з наростаючим опором селянства (тільки в Ямпільському повіті на початку 1921 р. налічувалось близько 12 тис. повстанців), навесні 1921 р. для боротьби з повстанськими селянськими загонами на Поділля прибув кінний корпус "Червоного козацтва" під командуванням В.Примакова.

Наступна причина, яка викликала потужний опір селянства – надання більшовиками надзвичайних владних повноважень позасудовим органам: революційним трибуналам та органам ЧК. Саме тоді у селян склалась непевненість у завтрашньому дні і десятки їх, не очікуючи арешту, йшли в ліси, поповнюючи повстанські селянські загони, зберігаючи свою міць та сили.

Не могло не відбитися на ставленні до радянської влади і проведення масової насильницької мобілізації подільської молоді до лав Червоної армії.

Проте і влада дала зрозуміти селянству, що на будь-який акт непокорі вона відповідь новими репресивними заходами.

1932 рік... Станом на цей період до складу Вінницької області якої входило 69 районів (пізніше – 71). У 1937 р. значна частина районів Вінниччини відійшла до новостворених Кам'янець-Подільської та Житомирської областей. Тема голодомору 1932–1933 рр., незважаючи на тисячі наукових праць, які побачили світ за останні роки, продовжує залишатись однією з найактуальніших в українській історичній науці. Тому кожна публікація, що базується на нових архівних документах, є подією, адже вона проливає світло на нові, ще невідані сторінки цієї трагедії.

Тривожні симптоми голоду виявились вже на початку 1932 р. В лютому–березні 1932 р. з різних районів Поділля почала надходити тривожна інформація про голод. У селах Калинівського району налічувалося по 15–25 опухлих чоловіків, жінок та дітей. Смертність навесні і влітку 1932 р. досягла катастрофічних розмірів. Народжуваність була у декілька разів нижчою за смертність. Районні лікарні Поділля були переповнені. Багато пацієнтів помирало. Літо не зупинило біди. У червні потік повідомлень про смерть значно збільшився. Оперуповноважений Вінницького обласного управління ДПУ 13 червня інформував обком партії про те, що в селах Липовецького і Калинівського районів виявлено велику

кількість голодного населення. У с. Зозові, доповідав він, лежать опухлі 17 сімей..., у с. Войтівцях голодує 60 родин, серед них 30 опухлих.

Приречені хлібороби з надією чекали врожаю. Але партійно–державне керівництво позбавило їх цієї надії. Зокрема для всієї Вінницької області план хлібоздачі в цьому році був у 1,5 рази більший за можливості.

Архівні документи засвідчують, що наприкінці 1932 – на початку лютого 1933 р. голодом була охоплена вся територія Поділля. Не було села, в якому б щоденно не з'являлись все нові випадки опухання і смерті людей. У с. ЗаливанщинаКалинівського району за день вимирало 9–11 осіб. Як свідчить Г. Михальчук, взимку 1932/33 рр. у сусіда Красночолого Василя померло два сини і дві дочки, у Красноголового Павла – вся сім'я. Прийшли з сільради виконавці, склали їх на підводу, викопали яму і всіх поклали в одну яму. Проте це не останній випадок такого поховання.

В окремих селах Брацлавського району смертність від голодування набрала поголового характеру, а уряд тим часом вимагав нових поставок хліба, м'яса, молока та іншого продовольства.

Масове вмирання людей в області тривало аж до жнив. У перші дні жнив смертність була більшою, ніж навесні. Люди наїдалися досхочу, в багатьох ставався заворот кишок і у великих муках вони помирали.

Чорне крило смерті торкнуло на той час 250 осіб у с. Молочках, 412 – Краснопілці, 238 – Степанівці, 247 – Буряків, 125 – Жеребків Янушпільського району. До середини травня на кладовище, як худобу, вивезли із Станіславчицького району 2000 осіб, Липовецького – 695, Махнівського – 1280, Іллінецького – 1238, Немирівського – 1080 селян. Тадані далеко не повні. Причина цього полягала в тому, що селяни не тільки збайдужіли до свого горя, але й не було кому повідомляти сільраду про небіжчиків, бо в багатьох дворах вимерли всі жителі.

Як згадує Василь Гаврилюк з с. Озаринці Могилів–Подільського району, щодня в селі вмирало 20–30 осіб. А всього у селі за час людомору померло понад 2 тис. осіб [2]. У с. Ченснівці Хмільницького району від голоду померло більше 500 осіб [2]. “Набачився, як люди вмирають з голоду: одразу пухне живіт, потім ноги, вся шкіра блищить. В селі померло з голоду 1015 души, залишилося 97 безлюдних хат”. Це розповідав В. Заворотний з с. ЧуківНемирівського району.

Отже, геноцид народу поступово руйнувався. У могилах застигла безвинна кров, завмер стогін знедолених, неоплаканих, нехрещених українських дітей.

Голод затьмарив світ дитинства. Батьки вмирали, а діти залишились без догляду і уваги. Особливо багато безпритульних дітей з'явилося у подільських селах. Із усіх районів Вінниччини надходили відомості про те, що немає куди поміщати дітей, круглих сиріт. Голодомор зруйнував сотні тисяч людських доль.

Прагнучи до максимальної документальності геноциду, зосередимось на долі дітей – найчисленніших жертв сталінського свавілля. Саме вони без жалоби і молитви йшли із життя неоплакані матерями, ставали жертвами канібалізму і людської жорстокості, напівживі і мертві наповнювали в мирний час братські могили. Документи засвідчують, що голодна смерть не

перебирала ні віком, ні національністю, ні статтю. Усіх косила підряд.

Подільське село в 1932–1933 рр. не обминув і такий страшний прояв голодомору як канібалізм. Жертвами людодів у першу чергу ставали діти. Колгоспник Дем'янишин Матвій із дружиною “... забили дітей своїх, одній дівчинці 7 років, другій – 9. М'ясо дітей з'їли, частково реалізували на базарі у Ситківцях. Під час слідства в них виявлено 15 фунтів м'яса, кістки та 2 дитячі черепи”.

Мусимо знати той факт, що страшні не тільки ті люди, які їли собі подібних, а й ті, що зробили їх такими.

У березні 1933 р. було зареєстровано 6 випадків людодства і 3 випадки труподства в Немирівському, Літинському, Гайсинському, Брацлавському, Теплицькому, Іллінецькому районах, а також декілька випадків самогубства на ґрунті голоду.

В області в 1933 р. офіційно було зареєстровано 71 випадок людодства, 9 випадків труподства. Канібалів судили, притягували до відповідальності, піддавали загальному суду. Звичайно, ми не можемо заперечити зв'язної суті цього явища, але й мусимо визнати, що це страшне лише як–не–як, але нашою людиною на такий жорстокий крок.

Не можна залишити без уваги доволі цікавий факт, неодмінно пов'язаний із нашою місцевістю. Два роки тому місцева газета “20 хвилин” опублікувала статтю, у якій йшла мова про те, як у селі Великі Крушлинці, неподалік від Вінниці, під коренем дерева знайшли пляшку з просом, закопану 80 років тому під час Голодомору. “Вдарив сокирою по кореневищу, земля зпушилася і побачив, як з неї стирчить днище пляшки, – розповів Роман Сорока, який знайшов скарб. – Вона лежала горловиною донизу. Через прозоре скло побачив зерна проса. Таке чистеньке, ніби щойно його насипали. Тільки в горловині зернята почорніли, а далі чисті”.

Мама Романа Марія Сорока розповіла, що це зерно в 1932 році заховав її дідусь, щоб порятувати родину від голоду. У Маріїної тітки Усті тоді померло троє малих дітей – дівчинка і двоє хлопчиків.

“Коли мама розповідала про це, то завжди плакала. І я разом з нею втирала сльози, – згадує Марія. – У моєї мами в той рік теж вимели з хати все під чисту. Влада направляла по хатах бригади, вони ходили і забирали все до останньої зернини. Мама казала, навіть склянку квасолі відібрали, знайшли і висипали собі в торби зерно, яке сховала у глечиках”.

За словами Марії, її дідусеві якось вдалося приховати трохи зерна: “Він знав, що будуть ходити і шукати ще не раз. Вирішив зробити надійнішу схованку. Насипав проса у пляшку і закопав її під деревом в кінці городу. Але навесні, коли настав час сіяти, знайти її не зміг”. “Цим зерном можна було б половину городу засіяти, – розповіла Сорока, коли побачила скарб свого дідуся, який через 80 років знову з'явився в їхній сім'ї. – Погляньте, як дід його добре натовк у пляшку, тут справді багато насіння, дуже шкода, що не допомогло воно тоді нашій рідні”. За словами жінки, у роки Великої вітчизняної війни у Великі Крушлинці не повернулися з фронту 170 жителів, а за один голодний рік 1932–го тут померли 770 односельчан.

Зерно проса зберігається найдовше у порівнянні із зерном інших насінницьких культур, стверджують агрономи. Нещодавно і мені випала нагода побачити на власні очі цю знахідку. Знайти і побачити її можна у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї.

Таким чином, у сталінській моделі побудови соціалізму домінуючою ланкою була форсована індустріалізація. Головним наслідком колективізації став здійснений індустріальний стрибок, за який заплачено дорогою ціною: жертвами насильницького розкуркулення і голодомору, втратами селянами відчуття хазяїна, моральні втрати на підставі національної свідомості та віри. Від голоду загинули цілі покоління, а відтак було загублено історичну пам'ять нації.

Близько шести десятиліть заборонялося говорити правду, заборонялося пом'янути замучених, доглядати могили померлих, згадати невинних. Шість десятиліть в історії України білою плямою були 1932–1933 рр. Прийшла пора віддати належне безвинно вбитим – розповісти нащадкам правду, щоб застерегти їх від повторення подібного лиха назавжди.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Д. Історія України : посібник. – 2 вид., доповнене. – К. : Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Казахстанська освітня соціальна мережа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kazedu.kz/referat/158905>. – (13 жовтня 2011).
3. “20 хвилин” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vn.20minut.ua/Nashe-mynule/plyashku-z-prosom-z-golodnogo-32-go-vidkopali-na-vinnichchini-10253179.html>. – (27 листопада 2012).

References

1. Bojko O. D. Istorija Ukrai'ny: Posibnyk. – 2 vyd., dopovnene. – K. : Akademydav, 2003. – 656 s.
2. Kazahstans'ka osvittnja social'na merezha [Elektronnyj resurs]. – <http://www.kazedu.kz/referat/158905>. – (13 zhovtnja 2011).
3. “20 hvylyn” [Elektronnyj resurs]. – <http://vn.20minut.ua/Nashe-mynule/plyashku-z-prosom-z-golodnogo-32-go-vidkopali-na-vinnichchini-10253179.html>. – (27 lystopada 2012).

Krasnitskaya A. N., Ph.D., assistant professor of philosophy and economic theory, Vinnytsia Trade and Economic Institute KNTIU (Ukraine, Vinnytsa), zarinka66@mail.ru

Famine of 1932–1933 in Vinnytsia

The main issues related to the hunger of 1932–1933 in the Vinnytsia region. The article shows the causes, course and consequences of famine in the territory of Vinnytsia region. Generalized and submitted material indicates novelty and relevance of the research topic with the new views of historical thought at the turn of the XX – XXI centuries.

Keywords: *Famine, causes and consequences, totalitarianism, ideology, the tragedy.*

Красницкая А. Н., кандидат исторических наук, доцент кафедры философии и экономической теории, Винницкий торгово-экономический институт КНТЭУ, (Украина, Винница), zarinka66@mail.ru

Голодомор 1932–1933 годов на Винниччине

Рассматриваются основные вопросы, связанные с голодом 1932–1933 гг. на территории области. В статье показаны причины, ход и последствия голодомора на территории Винницкой области. Обобщенный и поданный с учетом новых взглядов исторической мысли на рубеже XX – XXI вв. материал дает основания говорить о новизне и актуальности исследования данной темы.

Ключевые слова: *Голодомор, 1932–1933, причины, последствия, тоталитаризм, идеология, трагедия.*

* * *

УДК 94(47)(430)

Черкас Т. В.

аспірантка кафедри історії та археології слов'ян,
Інститут історичної освіти Національного
педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), cherkaskg@ukr.net

“ВЕЙМАРСЬКИЙ ТРИКУТНИК” ТА УКРАЇНА

Розглядаються питання про вступ України в ЄС. На основі аналізу статей висвітлюється роль “Веймарського трикутника” та провідних країн світу, зокрема Німеччини та Польщі.

Ключові слова: *“Веймарський трикутник”, Україна, ФРН, Польща, Франція, ЄС.*

“Веймарський трикутник” – це неформальне об'єднання Франції, Німеччини та Польщі, яке було утворено в 1991 році, і яке, як вважається, стало тим локомотивом, котрий повинен привезти Польщу до членства в ЄС [1].

Цілі “Веймарського трикутника” спочатку були спрямовані на вирішення технічних питань з транспортування енергоресурсів [2].

Голови комітетів у закордонних справах відзначили важливу роль країн Веймарського трикутника у просуванні співробітництва між Україною та ЄС [3].

Доречно зазначити, що в 1995 році з боку України висувалася пропозиція про можливість її прийняття до “Веймарського трикутника” [4, с. 44–45]. Втім, Польща в першій половині дев'яностих років ХХ століття ігнорувала подібні сигнали з боку України, зважаючи на свої прагнення до членства в структурах НАТО та ЄС. Як зазначив український науковець Роман Кривонос, Республіка Польща свого часу вкрай ревниво ставилася до спроб своїх східних сусідів, зокрема України, самостійно без її посередництва розвивати контакти з ФРН [5, с. 16].

Втім, протягом останніх років ставлення Польщі до зазначеного питання зазнало змін. Згадати хоча б ідею про перетворення “Веймарського трикутника” на “ядро чогирих” за рахунок приєднання до нього України, висловлену професором Здіславом Найдером під час Другого міжнародного форуму “Євроатлантичне майбутнє України”, який відбувся 2–4 червня 2008 року в Києві. З.Найдер підкреслив, що Україна може ефективно доповнити процес спілкування між державами “Веймарського трикутника”, оскільки яскраво представляє країни Східної Європи.

Можемо стверджувати, що залучення України в 2009 році до співпраці у форматі “Веймарський трикутник плюс” стало конкретним індикатором зростання прагматичного інтересу, зокрема ФРН, до України як важливого партнера в Східній Європі [6, с. 401].

Конференція, яка відбулась 22 жовтня 2002 р. в якій взяли участь держсекретарі з питань євроінтеграції Польщі і України Данута Хюбнер та Олександр Чалий, колишній український міністр закордонних справ Борис Тарасюк, а також науковці і представники дипломатичних відомств Німеччини і Франції.

Запропонована організаторами тема можливої тіснішої співпраці між країнами так званого “Веймарського трикутника” і Україною була настільки сказати б оригінальною, що головні доповідачі видавалися часом не готовими її розвинути. У своєму виступі польський держсекретар з питань євроінтеграції